

BIBELN - BÖCKERNAS BOK

— *Bibeln verifieras av arkeologin*

Bibeln är världens "best seller", världens mest översatta och lästa bok. Delar av den är världens äldsta skrift fortfarande i bruk.

Bibeln är en märklig bok! Den har skrivits av 40 olika författare under en tidrymd av ca 1600 år. Likväl är dess innehåll en fullkomligt sammanhängande enhet. Bland författarna finner vi framstående statsmän såsom Mose, David och Daniel, lärda män som läkaren Lukas och Paulus, men även enkla män, boskapsherdar och fiskare. Om man idag skulle be 40 olika författare, tänkare, filosofer och vanligt folk att skriva varsin bok om Gud; hur många idéer och uppfattningar skulle vi då inte konfronteras med? Men när det gäller Bibeln är den en homogen och kontinuerlig bok och innehållet i dess olika delar är i full harmoni med varandra från dess första blad till dess sista.

Vad är hemligheten? Varför finns det inte motsägelser och en uppsjö av olika uppfattningar om Gud och hans avsikter med oss? Bibeln själv ger svaret: den är Guds inspirerande ord till mänskligheten. Det är Skaparens egen uppenbarade ord till hjälp, vägledning och frälsning av sin i olydnad och synd fallna skapelse. De mänskliga instrument som skrev de olika bibelböckerna var så fullständigt under Guds kontroll, att allt vad de skrev blev Guds ord. Därför är Bibeln en enhet av tankar av övernaturligt ursprung. Bibeln är ett tidens mest framstående under, som är tillgänglig för alla och som kan studeras av alla.

VAD BERÖMDA MÄN HAR SAGT OM BIBELN:

Abraham Lincoln: Jag tror att Bibeln är Guds bästa gåva av alla goda gåvor givna till mänskligheten. Allt det goda från världens Frälsare är förmedlat till oss genom denna bok.

Napoleon: Bibeln är inte endast en bok, utan en levande skapelse, som besegrar alla som sätter sig upp emot den.

Emmanuel Kant: Existensen av Bibeln som en bok för vanligt folk är den största tillgång som den mänskliga rasen någonsin har upplevat. Varje försök att förringa den är ett brott mot mänskligheten.

Charles Dickens: Det Nya Testamentet är den allra bästa bok som någonsin varit eller någonsin kommer att bli känd i världen.

Sir Isaac Newton: Det finns mer säkra tecken på autenticitet i Bibeln än i någon världslig historia.

Goethe: Låt kulturen avansera, låt naturvetenskaperna gå framåt till ännu större omfång och djup, och låt det mänskliga sinnet vidgas så mycket det önskar, men bortom kristendomens moraliska kultur och upphöjdhed, så som den framställs i evangelierna, kommer man inte att nå.

BIBELNS AUTENTICITET

Bibelns autenticitet har blivit starkt ifrågasatt av moderna bibelkritiker. I den så kallade historiska kriticismen, har dessa kritiker bit för bit reducerat Bibeln till att vara ett lappverk av muntliga traditioner från forntida legender, som skulle ha blivit sammansatt av "så kallade skriftlärda" långt efter vad skriften själv anger. Man har velat göra gällande

att Mose aldrig har skrivit Moseböckerna eftersom han ej kände till skrivkonsten. Man menade att de fem Moseböckerna blev skrivna först på 800-talet f Kr, alltså ca 1000 år efter Mose.

Beträffande de profetiska böckerna har särskilt Jesaja boks autenticitet ifrågasatts och man har gett boken flera författare, den 1:e och den 2:e Jesaja, ja, de finns, som vill införa ännu fler författare. Även tidpunkten för när boken skrevs menar man var långt senare än vad boken själv anger, särskilt med tanke på Jesajas profetia om Kyros, konungen i Persien, som Jesajas nämner vid namn ca 200 år före hans framträdande i historien. Han var den kung som lät judarna återvända från fångenskapen i Babel.

Även Bibelns beskrivning av skapelsen, de första människorna och av Noafloden samt utvecklingen av civilisationen därefter, har förkastats som ovetenskapliga legender utan verkligt innehåll. Givetvis är inget annat att vänta av dessa som hävdar att människans utveckling från apstadiet till de forntida högtstående kulturerna var en evolutionsprocess under miljontals år. Evolutionsteorin inte bara förnekar en direkt skapelse utan för in tidsrymder för utvecklingen, som innebär en oöverstiglig klyfta till Bibelns lära om att skapelsen av människan skedde genom en direkt akt av Gud.

I många intellektuella cirklar håller man före att Bibeln och dess innehåll har tillkommit genom människans försök under årtusenden att finna Gud, då generation efter generation skaffade sig erfarenheter och förbättrade sin idé om Gud. Men vad är fakta? Bibelns lära eller utvecklingsläran? Har Bibeln rätt eller har den moderna bibelkritiken rätt? Är Bibeln verkligen Guds ord eller blott en mänsklig bok, som vill framställa sig själv som gudomligt inspirerad.

Stenarna kommer att ropa

Jesus sade vid ett tillfälle: *"Om dessa tiger, kommer stenarna att ropa."* Luk 19:40. Detta sade han när de "kloka" skriftlärderna ville förbjuda hans lärjungar att bekänna tron på Kristus. Genom de arkeologiska fynden formligen ropar stenarna om att Bibeln har rätt. Här följer nu några av de arkeologiska fynd som bevisar att Bibeln har rätt!

ÄR BIBELN VERKLIG HISTORIA, ELLER EN SAMLING LEGENDER?

Kände inte Abraham och Mose till skrivkonsten? Kunde de inte läsa? Den moderna bibelkritiken har utgått ifrån att läs- och skrivkonsten var okänd på deras tid. Men de arkeologiska fynden i såväl Eufratdalen som i Egypten har visat att denna teori är fullständigt fel. Det finns bevarade skrivna dokument om viktiga händelser från historiens morgon. Från Abrahams tid har man funnit väldiga bibliotek med all slags litteratur i matematik, språk, vetenskap, historia, religion och teknik. Såsom en blivande ledare för en hel nation utvald av Gud, kunde Abraham säkert både läsa och skriva.

Arkeologin är en modern vetenskap. Det arkeologiska intresset började med Napoleons expedition till Egypten med 100 lärde år 1798. Det fortsatte i Eufratdalen med att en agent för det Brittiska Ostindiska Kompaniet, C J Rich, började undersöka Babels ruinhögar år 1811. Därefter gjorde han utgrävningar i ruinerna efter Nineve år 1820 och samlade en mängd tablåer med skrivtecken som ingen kunde läsa.

Efterhand blev det många som företog expeditioner till Eufratdalen, och man gjorde allt fler upptäckter av inskriptioner och även av hela bibliotek på lertavlor. År 1845-51 upptäckte Sir A H Layard från England, kallad *"Assyriologins fader"*, i ruinerna vid Nineve och Kela, palatser efter fem assyriska kungar nämnda i Bibeln och ett stort bibliotek av Assurbanipal med ca 100 000 volymer. Men både skrivtecknen och de språk som de skrevs på hade för längesedan upphört att användas. Historiker, språkforskare och vetenskapsmän från hela världen ansträngde sig för att lösa inskriptionernas hemlighet, men utan resultat.

Behistun-klippan, nyckeln till kilskriften. Då hände något märkligt, som kan ses som ett Guds finger med i spelet för att få stenarna att tala. Gud gick förbi de många lärda männen och använde en brittisk arméofficer vid namn Sir H Rawlinson. Han upptäckte i Behistunbergen en isolerad fristående klippa som reste sig ca 500 m upp från det kringliggande berget. På den fanns en inskription på tre språk, persiska, elamitiska och babyloniska. Eftersom det persiska språket var känt, kunde han efter 18 års tålmodsprövande arbete finna nyckeln till det gamla babyloniska språket. Inskriptionen var befalld av kung Darius av Persien och graverad 516 f Kr. Den handlade om Darius bedrifter. Han var den kung, Darius, som sade till Esra att åter bygga upp Jerusalems tempel.

Arkeologin bekräftar Bibelns berättelser. Det visade sig nu ganska snart att skrivkonsten inte bara var känd utan i ett mycket flitigt bruk inte bara på Abrahams tid utan långt tillbaka från tiden före floden. En annan oerhört intressant följd av fynden, som nu kunde tolkas och göras begripliga, var att alla de så kallade legenderna från bibelberättelserna nu helt plötsligt blev levande och verklig historia. Bibliska namn och berättelser stämde med de dokument som arkeologerna grävde fram. Stenarna inte bara talade, de började faktiskt att ropa.

Det fanns skolor, universitet och stora bibliotek på Abrahams tid. Vid utgrävningar av Ur, Abrahams egen hemstad, såväl som i varje viktig stad i Babylonien, Sippur, Nippur, Lagash, har man i anslutning till tempel och skolor funnit bibliotek med tusentals böcker; läroböcker i geografi, astronomi, matematik, religion, referensböcker, encyklopedier och historieböcker. Abrahams tid var en period av stor litterär verksamhet och då producerades många av de mästerverk, som Assurbanipal senare hade sina kilskriftslärda att kopiera för sitt stora bibliotek i Nineve.

I ruinlager från Abrahams tid fann dr Wooley 150 skolexercistavlor med matematik, medicin och historisk text och en stor tablå med parallella kolumner med en fullständig uppställning av böjningsformerna av sumeriska verb och dess motsvarighet i det semitiska språket. Det är fullt möjligt att Abraham blev utbildad i en sådan skola.

Hammurabis kod. Samtida med Abraham ca 2200 f Kr levde kung Hammurabi i Babylon. Man tror att han var identisk med kung "Amrafel" i 1 Mos 14, som Abraham besegrade, när han befriade sin brorson Lot. I ruinerna av Susa, som var ett sommarresidens för de babyloniska kungarna, fann dr M J de Morgan, 1902, en av de viktigaste arkeologiska fynd som någonsin gjorts, nämligen den så kallade Hammurabis kod. Den var en fint polerad 2,4 m hög och 60 cm bred, 45 cm tjock sten med kilskrift i ett semitiskt-babyloniskt språk på alla fyra sidorna. På ca 4000 linjer finns där Hammurabis lagar som berörde nästan allt i det mänskliga livet: tillbedjan av gudar, juridik, skatter, löner, räntor, lån, ägande, äktenskap, kompanjonskap, offentliga arbeten, kanalanläggning, båtfrakter, internationell handel etc. Detta bevisar att det redan på Abrahams tid fanns ett väl utvecklat samhällssystem, en mycket avancerad kunskap och en mycket framstående litterär skicklighet.

EGYPTENS HIEROGLYFER OCH ROSETTE-STENEN

Var Mose en obildad analfabet?

"Mose blev grundligt insatt i den egyptiska visdomen och uppträdde med kraft i både ord och handling." Apg 7:22.

Det var inte bara Abraham man trodde vara en olärd, illitterat fåraherde. Detsamma sade man även om Mose. Han kunde omöjligt ha skrivit Moseböckerna, eftersom man menade att han ej kunde läsa och skriva. En del menade att skrivkonsten ej ens var uppfunnen på Mose tid.

Men vad säger Bibeln? Såsom faraos dotterson blev han grundligt undervisad i all Egyptens visdom och lärdom. Däri ingick även skrivkunskap. Det vore märkligt om inte Mose skulle draga nytta av sin skrivkonst utan förlita sig på förmedling av sin kunskap enbart med muntlig berättelse.

Rosette-stenen. Rosette-stenen blev för tolkningen av Egyptens hieroglyfer vad Behistun-klippan blev för tolkningen av de babyloniska språken. Det var en inskription med samma innehåll på tre språk, men med olika skrivtecken: hieroglyfer, demotic (ett slags alfabetsliknande skriftspråk) och grekiska. Efter ett långt och tålamodsprövande arbete löstes gåtan med hieroglyferna genom att jämföra de tre språken. En hel värld av egyptisk kultur och historia öppnade sig. Arkeologin bevisade att Egypten hade en mycket högstående litterär skicklighet långt före både Mose och Abraham.

Abraham besökte Egypten på den tid då Thebe var en storstad. I den staden har man funnit mängder av inskriptioner. Bibeln säger om Mose, ca 400-500 år senare, att han såsom Faraos dotterson blev undervisad i all Egyptens visdom och lärdom grundad på läs- och skrivkonsten. Förmodligen kunde han inte bara skriva hieroglyfer utan även den modernare alfabetsliknande demotic-skriften. Det är just i Sinai, där Mose levde i 40 år, som man har funnit den äldsta alfabetiska skriften. I ett semitiskt tempel vid Serabit nära en turkosgruva fann Sir F Petrie, 1905, denna alfabetiska skrift tillsammans med en del hieroglyfiska skrifter, daterade till ca 1800 f Kr, ca 200 år före Mose.

Dessutom var skrivkonsten så avancerad att man ej längre behövde sten- eller lertavlor, utan skrev med bläck på papyrus eller på läder. Anledningen att man ej kan finna några av originalen till de bibliska berättelserna lär helt enkelt vara den, att man ej använde sig av sten, utan av det mycket mera förgängliga materialet papyrus, vilket man kopierade av efterhand som de blev trasiga. Att Mose, som var väl bevandrad i all den egyptiska lärdomen och var ledare för ett helt folk på ca tre miljoner, inte kunde skriva och inte skrev ned de lagar och instruktioner han fick från Herren, utan enbart skulle ha förlitat sig på att den muntliga traditionen skulle föra budskapet vidare, är helt otänkbart och strider framförallt mot Bibelns egen framställning.

Ett nu levande teckenspråk har bibliska symboler. Såväl hieroglyfer som den ursprungliga babyloniska cunieform-skriften (kilskrift), var ett skriftspråk som byggde på olika tecken för varje ord.

Det kinesiska skriftspråket (kanji) som fortfarande används i såväl Kina, Japan och Korea är ett liknande teckenspråk. Det är mycket intressant att finna att många av dessa bildtecken bygger på bibliska urkunder:

- Tecknet för en stor båt är ett segel med åtta munnar. Det syftar alltså på Noas ark som hade åtta personer ombord.
- Tecknet för rättfärdighet är ett lamm och där inunder "jaget". När vårt "syndiga" jag kommer under lammet blir vi rättfärdiga. Bibeln visar att redan den förste martyren, Abel, kände till att han blev rättfärdig och förlåten genom att offra ett lamm, som ju är en symbol på Messias, Guds offerlamm som borttager världens synd. Joh 1:28.

ARKEOLOGISKA FYND SOM BEKRÄFTAR BIBELNS LÄRA

I. Om skapelsen och de första människorna.

De babyloniska skapelseberättelserna är mycket lika Bibelns. I ruinerna efter Babel, Nineve, Nippur och Assur har man under de senaste åren funnit ler- och stentavlor med berättelser om skapelsen som är i ögonfallande lika dem i Bibeln.

Det finns sju sådana tavlor:

1. I begynnelsen en urtidsgrund – ett kaos av vatten, kallad "djupet".
2. Gudarna "formade allting". Gjorde de övre och de undre himlarna.

3. Grundlade himlen och jorden.
4. På fjärde dagen ”iordningställdes stjärnorna”.
5. ”Gjorde gräset och de gröna växterna att växa.”
6. På den sjätte dagen: ”formade mannen av jordens stoft”.
7. Den sjunde dagen var avskild som en helig dag, då man var ålagd att ”upphöra med all verksamhet”.

Visserligen har dessa babyloniska skapelsehistorier en polyteistisk inramning. Likväl har de så många detaljer gemensamt med Bibelns att de måste komma från ett gemensamt original. Dessa lertavlor är ett starkt vittnesbörd om att det var Bibelns skapelseberättelse som låg till grund i den allra äldsta kultur vi känner till på jorden.

II. Edens lustgård och syndafallet.

Bibeln lär att de första människorna, skapade till Guds avbild, fick umgås med Gud under fullkomligt idealiska och idylliska förhållanden i Edens lustgård fram till syndafallet. De gamla kulturerna har traditioner som liknar Bibelns lära.

- Persisk: Våra första föräldrar, oskyldiga och dygdiga, verksamma och lyckliga, levde i en lustgård där det fanns ett träd av odödlighet fram till att en ond ande visade sig i form av en orm.

- Grekisk: De första människorna i sin guldålder var nakna, fria från ondska och besvärligheter; åtnjöt umgänge med gudarna.

- Hinduisk: Under den första tiden var människan fri från ondska och sjukdom, hade allt hon önskade och levde länge.

- Kinesisk: Enligt traditionen var det en lycklig tid, när människan hade överflöd av föda, omgiven av fridfulla djur.

- Tentoner: Det ursprungliga släktet njöt av ett liv av ständig festlighet.

- Alla barbariska raser har traditioner om ett mera civiliserat tillstånd.

Frestelsesigillet: En mycket märklig upptäckt gjordes 1932, då dr E A Speiser nära botten av Tepe Gawraruinkullen 12 mil norr om Nineve fann ett stensigill av ca 2,5 cm diameter föreställande Adam och Eva. I mitten är ett träd, till höger en naken man, till vänster en naken kvinna som plockar frukt. Bakom kvinnan en orm som står upprätt såsom viskade den något till henne. Speiser daterade sigillet till ca 3500 f Kr. Fyndet visar att den Bibliska historien av människans frestelse var djupt rotad hos människorna i historiens morgon.

Var låg Edens lustgård?

Enligt Bibeln var Edens lustgård belägen vid föreningen av de fyra floderna Frat (Eufrat), Hiddekel (Tigris), Pison och Gihon. De två första floderna är välkända, men de två senare har ej kunnat lokaliseras. Förmodligen förgrenade sig Eufrat-Tigris från den plats där de förenades i ytterligare två sidofloder med utlopp till den Persiska viken. Där bildade de ett delta som i historiens barndom var mycket tätbefolkat, ett område med stor bördighet.

Den plats som traditionen fixerat som platsen för det ursprungliga Eden är en grupp ruinkullar ca två mil söder om Ur, känd under namnet Eridu (Abu Sharem). Eridus ruiner blev utgrävda av Hall och Thompson från Brittiska Museet åren 1918-19. De kom till slutsatsen att Eridu var en framgångsrik stad och människans ursprungliga hem. De äldsta babyloniska inskriptionerna formligen vimlar av referenser till ”livets träd” varifrån Adapa (det babyloniska namnet på Adam) blivit utdriven genom påverkan av en ond ande i form av en orm, till vilket han var förhindrad att återvända eftersom trädet bevakades av keruber. Inskriptionerna säger att Eridu, strax utanför Eden, var Adapas hem.

- Adapa, mänsklighetens säd.
- Eridus vise man – oskuldsfull.

- Sedan "förolämpade han gudarna" – genom kunskap.
- Då blev han dödlig – livets mat åt han inte.
- Sjukdom – han lade på folket.
- Gudarna sade: "Han skall icke vila."
- De klädde honom i en sorgens dräkt.

En forntida babylonisk inskription säger: *"Nära Eridu var en trädgård (lustgård) med ett mystiskt heligt träd, livets träd, planterat av gudarna, vars rötter var djupa och vars grenar sträckte sig upp till himlen, bevakat av en vakt-ande, och ingen människa kunde komma dit in."*

Många platser på jorden har velat göra anspråk på att ha varit det ursprungliga Eden. Bibeln talar för att det skall vara i anslutning till Eufrat-Tigris. Arkeologiska fynd tillika med traditioner pekar på att Eridu är den mest troliga.

ARKEOLOGISKA FYND OM DE FÖRSTA MÄNNISKORNAS HÖGA LEVNADSÅLDER

Adams son, Sets släkttavla, upptar 10 namn under tiden före floden som alla har en otroligt hög levnadsålder. Det finns arkeologiska fynd som visar att den höga levnadsåldern var dokumenterad i Babyloniens tidigaste historia. Bibeln lär att Gud reducerade människans ålder till 120 år för dem som föddes efter floden. 1 Mos 6:3.

Weld-prisman. Weld-Blunden expeditionen till Babylonien fann 1922 en fin prisma, bakad av lera, vid Larsa några mil norr om Ur. På den har man funnit den första kända världshistorien, skriven av en Nur-Ninsubur ca 2170 f Kr. Han har en lista på kungar från mänsklighetens början fram till sin egen tid. De första tio kungarna hade enligt Weld-prisman regeringstider på tusentals år. Därefter står det: *"Floden kom och övertäckte landet.* Även om talen är starkt överdrivna visar det dock överensstämmelse med Bibelns beskrivning av mycket hög levnadsålder före floden. Även städerna som de regerade över är angivna och de har alla blivit lokaliserade utom en. De två första kungarna regerade över Eridu, som enligt traditionen låg strax utanför Edens lustgård.

En babylonisk historieskrivare 300 f Kr, vid namn Berosus, byggde sin historiebegrivning på arkiv som fanns i Marduks tempel i Babylon. Han skriver om 10 kungar med otroligt hög levnadsålder, som regerade före floden. Namnen på kungarna är olika i beskrivningarna, men det har sin grund i att det är olika språk där även namnen förändrades. "I Xisuthros (Babyloniens Noa) tid", skriver Berosus, "inträffade den stora översvämningen."

Även andra länder än Babylonien såsom Persien, Egypten, Grekland, Indien etc har gamla uppgifter om att jordens tidigaste inbyggare levde mycket länge. Dessa traditioner och historiebegrivningar måste komma från det faktum att de första människorna verkligen levde mycket länge.

NÄR BÖRjade JÄRNÅLDERN?

Bibeln lär att de första människorna på ett mycket tidigt stadium kunde tillverka saker och redskap i koppar, brons och järn, även musikinstrument som harpa och pipa. 1 Mos 4:21-22.

Nästan alla skolböcker undervisar om en lång utvecklingsperiod fram till järnåldern och att hanteringen av järn var okänd före 1200 f Kr. Man delar upp utvecklingen i följande perioder:

- Palaeolitisk: Tidiga stenåldern, oslipade stenar.
- Neolitisk: Sena stenåldern, vässade stenar, ben och trä.
- Chalcolitisk: Övergång från sten till koppar.
- Bronsåldern: 2500-1200 f Kr.

- **Järnåldern:** 1200 f Kr och framåt.

Även här har de arkeologiska fynden vänt upp och ned på utvecklingsteorierna. År 1933 fann Dr H E Frankfort i ruinerna av Asmara ca 16 mil norr om Babel ett järnblad, som hade tillverkats ca 2700 f Kr. Därmed måste järnåldern flyttas tillbaka 1500 år i tiden.

Kopparinstrument har funnits i ruinerna av ett antal städer som fanns före floden. Att järnredskap ej har funnits i någon större utsträckning beror på att järn som bekant efter lång tid helt upplöses av rost. Primitiva inskriptioner visar att Mesopotanien (Babylonien) alltid varit befolkat av människor, som kände till användningen av metaller. Den s k Weld-prisman som namnger tio långlivade kungar, säger att den tredje, femte och sjätte kungen regerade i "Badgurguru", vilket betyder "staden med bronsarbetare".

Bibeln lär om en hög civilisation redan från början av mänskligheten, vilket de arkeologiska fynden bekräftar. Detta hindrar ju inte att det funnits platser och fortfarande finns platser där människor lever mycket primitivt och där redskapen utgöres av sten och trä.

Eufratdalen – civilisationens vagga

Bibeln säger att de första människorna levde vid floderna Eufrat-Tigris och att de efter floden började att bränna tegel och bygga en stad i det området, Babel, i Sinears land. (Sinears land = Babylonien, 1 Mos 14:1; Jes 11:11; Dan 1:2.)

Mängder av arkeologiska fynd bekräftar Bibelns historiebeteckning om att världens första kulturcentrum låg i Eufratdalen, som blev civilisationens vagga.

Några av de städer från tiden före och efter floden som har blivit utgrävda och identifierade:

- **Eridu.** Staden i närheten av det traditionella Eden. De första två kungarna efter Adapa regerade där. Troligen världens äldsta stad. Den blev utgrävd av Hall och Thompson från Brittiska Museet 1918-19. Det var en blomstrande stad före floden, ärad som människornas ursprungliga hem.

- **Obeid** (Al-Ubeid). Fanns före floden ca 65 km väst om Ur. 1923 upptäcktes där världens äldsta historiska dokument.

- **Larak och Shuruppak**, två städer före floden, där långlivade kungar regerade.

- **Jemdet Nasr**, 40 km NE om Babel. Före floden. Dr Langdon från Oxford Universitetet, 1926, fann där indikationer av ursprunglig monoteism.

- **Tepe Gawra**, 19 km norr om Nineve. Ruinerna består av 26 städer ovanpå varandra varav de 20 understa var före floden. Utgrävda 1927. På det 8:e planet fanns Adam-Eva-sigillet och många relikier från de tidigaste åren av mänskligheten.

- **Fara** (Shuruppak). Enligt traditionen Noas hem. Vid Eufrat halvvägs mellan Eridu och Babel. Utgrävd av Dr Eric Schmidt 1931. Där fanns efterlämningar av tre städer, översta lagret var samtida med Urs 3:e dynasti, mellanlagret var tidig sumerisk, närmast under ett tjockt lager av lera och grus, en förhistorisk stad från tiden före floden med en helt annorlunda kultur. Om Noa bodde här i denna hamnstad vid Eufrat kunde han från barndomen vara utbildad i båtbyggeri. Tydligt byggde Noa upp sin hemstad igen efter floden.

- **Larsa**, 60 km från Eridu. Där fann man Weld-prisman.

- **Nippur**, ca 160 km från Eridu. En av Nimrods (Noas sonson) städer efter floden. Det var ett biblioteksentrum. Där fann man ca 50 tusen tavlor från omkring 3000 f Kr, och ibland dem ett helt bibliotek med stora referencylindrar monterade på rullande ställ, lexikon, encyklopedier, lagböcker, vetenskap, teknik, religion och läslitteratur samt Hammurabis kod.

Dynastier och stadsriken efter floden

Mellan floden och Abraham, 2500-2000 f Kr, fanns det ca 100 kungar i 20 olika städer i Euftrat-Tigrisdalen. Dessa städer var små befästa stadsriken, vart och ett med sin kung eller präst-kung (liksom Melki-Sedek i Salem). De var i ständig konflikt med varandra och försökte få kontroll över varandra för att forma små riken. Dessa kungar skrev ned sina bedrifter på lertavlor av vilka många har grävts fram i modern tid. De första städerna med sin dynastier var samlade omkring Eridu och Fara.

1. Kish-dynastin - Babel. På lertavlor säges den vara den första härskarätten efter floden och den första stad som återuppbyggdes efter floden. Kish var en förort till Babel nära Babels torn, den äldsta staden efter floden och huvudstaden i Babylonien under perioder strax efter floden. Kish var det första semitiska riket i norra Babylonien. Dr Langdons expedition fann här 150 cm tjocka lämningar av flodens sediment, vilket visar vilken väldig naturkatastrof floden var. Under leran fann hans expedition en helt annan typ av kultur. 1 Mos 11:2-9 säger att det var vid Babel, som Noas söner började att bygga en stad och Babels torn.

2. Lagash-dynastin. Lagash var huvudstaden i det första sumeriska eller hamitiska riket efter floden i södra Babylonien ca 16 mil från Kish. Lagash var ett centrum för bibliotek, utgrävt av Dr Sarzec 1877-1901. Man fann här fler kilskrifter än någon annanstans.

3. Erech-dynastin. Erech (Uruk), utgrävd 1913 av dr Koldewey och av Nöldehe-Jordan 1928-33. En av världens äldsta städer, återuppbyggd av Nimrod efter floden, hade 18 distinkta förhistoriska lager. Ett centrum för Ishtardyrkan, där prostitution var obligatorisk. En av dess kungar, Lugalziggissi, kallade sig själv för Världens Herre.

4. Accad-dynastin. Accad (Sippar), en annan av Nimrods återuppbyggda städer med ett känt bibliotekscenar och kallades även Sippar som betyder "Bokstaden". Traditionen säger att det var här som Noa grävde ned heliga skrifter före floden och efteråt grävde fram dem igen. Dess ruiner blev utgrävda 1881 av Rassam och 1894 av Scheil. Man fann 60 000 tablåer och bland dessa ett helt bibliotek av 30 000 tavlor. Accad var en av de platser där Hammurabis berömda lag blev uppsatt. Från Accad kom Sargon I, en berömd härförare före Abrahams tid som regerade från Elam till Sinai. Han var en stor byggmästare och ivrade för utbildning. Han grundade ett bibliotek. Han var troligen samtida med Keops som byggde den största pyramiden i Egypten.

5. Ur-dynastin (Mugheir). Ur, endast 20 km från Eridu, var Abrahams hemstad. Den fanns före floden men återuppbyggdes. Den första tiden efter floden var den en obetydlig stad, men växte till att bli en av världens ledande städer på Abrahams tid. Under sina mest berömda kungar, Ur-engan och Dungi, regerade Ur från Persiska viken till Medelhavet.

Staden Ur var en blomstrande handels- och hantverksstad, ett centrum för jordbruk och skeppsfart i ett land med oerhörd bördighet och rikedom. Karavaner av köpmän avgick till avlägsna länder i alla väderstreck och skepp som seglade på Euftrat med laster av koppar och ädla stenar. Det var när Euftrat ändrade sin fåra som Ur slutligen övergavs och blev begravd i sandstormarna från öknen.

Utgrävningar gjordes i en förenad expedition av Brittiska Museet och Universitetsmuseet i Pennsylvania under ledning av C L Wooley under 12 vinterperioder 1922-34. Man har funnit tempel-tornet, Ziggurat, som var byggt med Babels torn som förebild, en terrassliknande byggnad av tegel med växter och träd på terrasserna och ett tempel till månguden på toppen. Staden hade flera andra tempel med väldiga komplex av byggnader. I de kungliga gravarna fann man de mest fabulösa skatter av guld och silver och alla de saker som man trodde de döda skulle ha nytta av efter döden. I drottning Shubads grav fann man en guldkrona, huvudbonad, dräkter, halsband, ornament, ädla stenar, koppar-

saker, tallrikar, tefat, guldkarpa och en vagn dragen av hästar samt skeletten efter 40 tjänare som offrats i samband med begravningen. Utgrävningar som utförts ända ned till Abrahams tid visar en kultur och en yrkesskicklighet som vida överträffar den som man någonsin väntat sig från den tiden i ett avlägset förflutet.

6. Babel-dynastin. Vid tiden för Abrahams emigration till Kanaan 2300 f Kr blev Babel den ledande staden under Hammurabi. Han var en stor härförare som byggde tempel och skrev de berömda lagar som går under benämningen Hammurabis kod. Han är vanligen identifierad med "Amrafel" i 1 Mos 14:1.¹

HAR NOAFLODEN EXISTERAT?

Arkeologiska fynd bekräftar Noafloden!

En av de stora händelser som Bibeln mycket starkt framhåller är den stora floden på Noas tid. Jesus talade om floden som ett historiskt faktum och sade: *"Såsom det var på Noas tid, så skall det vara vid Människosonens tillkommelse: man visste av intet förrän floden kom och tog dem allesammans bort."* Matt 24:39.

Men Noafloden har av många vetenskapsmän förkastats som en hopplös och överklig gammal legend. Men även här har arkeologin kunnat bevisa att Bibeln har rätt. Det har onekligen varit en väldig översvämningkatastrof, som begravnade den äldsta kulturen på jorden. Bevisen är dels mäktiga ler- och sandavlagringar mellan äldre kultur i botten och yngre kulturer därovanpå, dels mängder av referenser till både tiden före floden och floden själv på de många sten- och lertavlor som funnits i Babylonien. Åter talar stenarna sitt tysta men mäktiga språk om att Bibeln har rätt.

Urgamla vittnesbörd om floden:

• **Babylonien.** Historieskrivasren Berosus, 300 f Kr, fann i arkivet i Marduks tempel följande historia: *"Xisuthros (Noa), en kung, förvarnades av gudarna att bygga ett skepp och föra in där sina vänner och släktingar samt alla slags djur och därtill all nödvändig föda. Därefter byggde han en väldig båt, som landade i Armenien. Efter att floden gått tillbaka, sände han ut fåglar. Den tredje gången återvände de inte. Han gick ut, byggde ett altare och offrade."*

De flesta länder har urgamla traditioner om floden:

• **Egypten.** *En gång renade gudarna jorden med en stor flod, från vilken endast några herdar undkom.*

• **Grekland.** *Dencalion varnade att gudarna skulle sända en flod över jorden för dess stora ondskas. Han byggde en ark som strandade på berget Parnassos. En duva sändes ut två gånger.*

• **Kinesisk tradition.** *Fa-He, grundaren av den kinesiska civilisationen, undkom med sin fru, tre söner och tre döttrar, en flod, som kom därför att människorna hade gjort uppror mot himlen.*

• **Hinduistisk tradition.** *Manu varnade, byggde ett skepp i vilket han allena undkom från en översvämning som förgjorde alla varelser.*

• **Polynesiska traditioner** har historier om en flod från vilken endast åtta personer undkom.

Andra länder som har mer eller mindre lika, uråldriga traditioner, är Assyrien, Mexico, Peru, Amerikas indianer, Grönland, England, Frygien, Fiji, Brasilien etc. Så många nästan samstämmiga myter kan inte ha blivit så rotade i nästan varje del av den mänskliga rasen, utan att det finns historiska fakta där bakom.

Flodavlagringarnas och lertavlornas vittnesbörd

Som redan har berörts vid beskrivningen av de utgrävda städerna i Eufratdalen, är de väldiga avlagringarna av lera och grus ett annat starkt arkeologiskt vittnesbörd om flo-

den. Därtill tillkommer alla de referenser till floden som funnits på lertavlor från nämnda utgrävningar. På tavlor från Assurbanipals bibliotek i Nineve fann dr G Smith, Brittiska Museet, 1872, vittnesbörd om floden som är en direkt parallell till Bibelns. Dessa dokument hade kopierats från den första dynastin i Ur, en tidsperiod halvvägs mellan floden och Abraham. Senare har flera av originalen till dessa kopior blivit funna. Uttryck som åter och åter upprepas på dessa uråldriga lertavlor är "floden", "tiden före floden" samt citat av inskriptioner från tiden före floden. Det fanns även där en mycket utförlig beskrivning av floden med gruvliga scener, där man såg människokroppar flyta omkring som stockar i vattnet runt arken.

SPRÅKFÖRBISTRINGEN OCH RASERNAS UTBREDNING PÅ JORDEN

Bibeln lär att Gud förbistrade människornas tungomål efter floden för att de skulle fördelas ut över hela jorden. Det var Guds sätt att bilda folk och nationer. Ingenting håller samman ett folk så mycket som deras språk och deras land.

Hela jordens befolkning härstammar från Noas söner: Sem, Ham och Jafet. Sems ättlingar bosatte sig först i norra Babylonien (Assyrien) och därefter drog en del av dem österut (Elam) medan Ham först lade södra Babylonien under sig och därefter drog vidare söderut till Kanaan, Egypten och hela Afrika. Jafet drog norrut (den kaukasiska rasen) och väster ut (Europa) – den indoeuropeiska rasen.

När det gäller den mongoliska rasen (mongoler, kineser, koreaner och japaner) är ursprunget mera osäkert. En del forskare hävdar att det är Sems ättlingar, andra att de är Jafets ättlingar och kommer från den kaukasiska rasen, åter andra menar att de är en förening av semiter och jafetiter. Det finns även en teori om att de är direkta avkomlingar till en fjärde son till Noa, som han fick efter floden.

Enligt judisk tradition var det ursprungliga språket före förbistringen hebreiska och att det ännu fanns kvar efter språkförbistringen och var det språk som Abraham talade. Man tror även att moseböckerna från början var skrivna på "arait" hebreiska. Att namnen i Bibeln ej stämmer med de namn som hittats på till exempel kungarna före floden anses bero på de olika språk som uppstod.

ARKEOLOGISKA FYND FRÅN SKRIVKONSTENS BARNDOM

Här följer ett litet urval av världens äldsta skriftfynd.

Världens äldsta skrift. Inskriptioner från tiden före Floden har hittats i ruinerna från Ur, Kish och Fara.

Stora bibliotek från tiden före Abraham har blivit funna i ruinerna från Ur, Nippur, Lagash och Sippar.

Det äldsta kända "historiska dokumentet" med information om samtida händelser, skrivet strax efter Floden, blev funnet (1923) av Woolley vid Obeid nära Ur.

Det äldsta sammandraget av världshistorien, den sk Weld-dynasti-prisman, skriven ca hundra år före Abraham, blev funnen vid Larsa (1923) av Weld-Blundel expeditionen.

Bokstad. Ackad, en av Nimrods städer, kallades även för "Sippar", vilket betyder "bokstaden". Detta visar att Ackad var känt som ett centrum för litteratur.

Hammurabis lagkod, ett stort stenblock fulltecknat med inskriptioner som inristades under Abrahams tid och ursprungligen var uppsatt i Babylon, upptäcktes 1902 i Susa av en fransk expedition.

Ett skolrum från Abrahams tid med mängder av övningstavlor i matematik, grammatik, historia och medicin har grävts fram i Ur. Alla de hitintills nämnda platserna

där dessa tidiga skrivningar blivit funna: Ur, Kish, Fara, Nippur, Lagash, Sippar, Larsa, Accad och Susa, låg i samma region där traditionen säger att Edens lustgård var belägen.

I Egypten har tusentals inskriptioner som skrivits hundratals år före Mose blivit funna.

Alfabetiska skrivsätt från 1800 f Kr, 400 år före Mose, upptäcktes 1905 av Petrie vid Serabit i Sinai. Alfabetiska skrifter under perioden mellan Abraham och Mose har blivit funna i Palestina i ruinerna av Sikem, Gezer, Berit-Shemesh, Lachish och i hettitiska städer norr om Palestina.

En bokstad i Palestina. Namnet ”Kiriath-sepher”, en stad nära Hebron, betyder ”Skriftstaden”, vilket indikerar att det var ett litterärt centrum.

Dessa skrivelser och inskriptioner bevisar att skrivkonsten är mycket gammal och användes långt före Moses tid. Studiet av dessa inskriptioner på ler- och stentavlor har dessutom bekräftat Bibelns historiebeteckning.

FYNDEN AV DÖDAHAVSRULLARNA – ETT TIDSTECKEN

Ingen bok har blivit så granskad och debatterad som Bibeln. Flera moderna forskare har helt dömt ut innehållet som ett hopplöst av olika skrifter, sammanställda av präster som vill behålla sin makt över det olärdas folk. En av de bibelböcker som blivit hårdast ifrågasatt är profeten Jesajas bok. Man har tillskrivit den minst två olika författare, och en del forskare menade att det var en ganska sentida konstruktion av flera författare. Sådan kritik och nedvärdering av Bibelns budskap gav naturligtvis inte bibelöversättarna stort mod till att fortsätta sitt mödosamma arbete.

Då hände något som gav eko över hela världen inom både arkeologi och bland forskare till Bibelns källor. 1947 fann några herdar tio avlånga krukor med handskriftsrullar i en grotta väster om Döda havet. De innehöll ca 800 olika handskriftsdokument. Där fanns kompletta kopior av alla böckerna i Gamla Testamentet utom Ester. De hade placerats där i mitten av det första århundradet och hade legat orörda i 1900 år.

Varför är då Dödahavsrollarna så betydelsefulla för oss? De äldsta kopior man förut hade av Bibeln var från 800-talet efter Kristus. Nu hittade man bland annat en komplett kopia av Jesaja från 200-talet före Kristus. Den var alltså 1000 år äldre än någon tidigare kopia. Det visade sig nu att Jesaja var en hel bibelbok och inte alls uppdelad med flera författare som bibelkritikerna hade påstått.

Detta fynd blev till en enorm hjälp för bibelöversättarna. De kunde nu vara övertygade om att de texter vi nu har är tillförlitliga, ty överensstämmelsen med dessa gamla handskrifter är nästan hundra procentig.

Bibeln – böckernas bok är Guds budskap till en fallen mänsklighet. Denna kortfattade exposé visar att Bibelns framställning av världshistorien bygger på fakta och verkliga händelser, vilka kan bekräftas av arkeologiska utgrävningar.

Uppgifterna är hämtade från:

Halley's Bible Handbook.

The Thompson's Chain-reference Bible.